

Memòria de la excavació arqueològica realitzada a la partida de vilagrassa

Maria Adserias Sans, Ester Ramon Sariñena

Avís legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi el titular dels drets i no se'n faci un ús comercial. No es pot alterar, modificar o generar una obra derivada a partir d'aquesta obra. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca>.

INTRODUCCIÓ

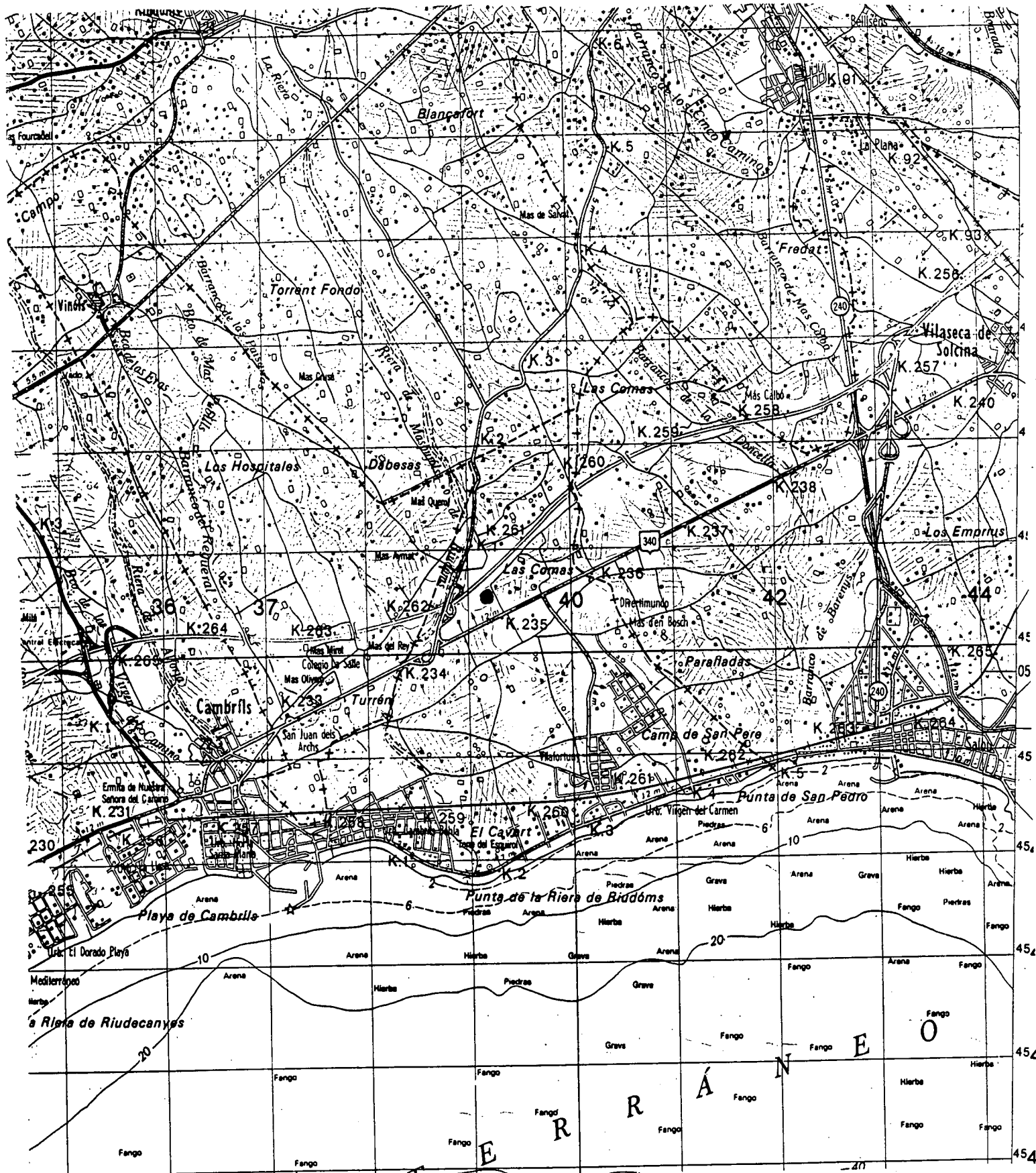
A finals de 1987, i amb motiu de les fortes plujes caigudes, es va eslleivissar una de les vessants d'una gravera pròxima a la localitat de Cambrils, deixant al descobert una sèrie de restes arqueològiques.

Aquestes restes foren avistades pels Senyors Valerià Romero de Riudoms i Ramon Capdevila de Reus, els quals avisaren a l'arqueòleg Jaume Massó i a les sotassignants.

Tot seguit, es donà part al Servei Territorial de Reus, que considerà oportú efectuar una campanya d'excavació amb caràcter urgent.

Dita campanya es va dur a terme durant dos caps de setmana del mes de novembre, i un cinqué dia en el qual es van completar les tasques de dibuix.

Participaren a l'excavació els arqueòlegs Jaume Massó, i Anna Mª Miralles, els Senyors Valerià Romero i Ramon Capdevila, i les directores de la mateixa, Maria Adserias i Ester Ramón.

Situació

SITUACIÓ

El jaciment es troba a la partida de "Vilagrassa", que li dóna nom, dins del terme municipal de Cambrils, concretament entre la carretera N-340 i l'autopista A-7, molt a prop de la torre de defensa del Mas del Bisbe.

Es tracta d'una zona plana, en part conreuada amb vinya i oliveres, i l'altra part utilitzada com a gravera, que avui dia ha deixat de funcionar. Les restes arqueològiques, com ja hem dit, es troben al límit d'aquesta gravera.

Les seves coordenades són: 41° 05' 20'' de Latitud Nord i 1° 04' 54'' de Longitud Est, segons el full 472, "Reus", de l'Instituto Geogràfico y Catastral (IGC), escala 1:50.000, 2a. ed., Madrid 1952. Es troba a 27 m.s.m.

METODOLOGIA DE L'EXCAVACIO

Donat el caràcter d'urgència de l'excavació, aquesta es va plantejar com un salvament de les estructures malmoses, sense cap tipus d'intervenció per a constatar l'existència d'altres restes.

Inicialment es determinà un punt "0", ubicat en un arbre (ja que no hi havia cap edificació a les proximitats), i es preneren les cotes inicials.

Tot seguit, es delimità un sondeig de 5 m. de llargària i 1'5 m. d'amplada, que abarcava ambdues estructures. Posteriorment es procedí a repaïxar el nivell superficial, compost per una terra vegetal, que proporcionà alguns materials exclusivament d'època contemporànea.

40 centímetres més avall, aparegué la part superior del fons de cabana, pel que el sondeig es dividí en dos, continuant l'excavació del nivell superficial al sector est, mentre que al sector oest s'iniciava l'excavació de l'interior del fons. La boca de la sitja es trobà 20 centímetres més avall, es a dir a 60 cm. del nivell del terra.

El Fons de Cabana

Es conservava una petita part del seu perímetre (menys de la meitat), i sembla que es tractaria d'una estructura de forma més o menys circular, d'uns 1'26 m de diàmetre, i una profunditat de 50 cm.

L'excavació proporcionà molt poc material, quasi exclusivament lític, el qual es va coordinar, comprovant que tot corresponia a un mateix nivell, sense cap tipus de distribució concreta.

La Sitja

D'ella es conservava únicament la meitat, apareixent seccionada en el mateix tall de la gravera. Per aixó vam considerar més oportú procedir a la seva excavació des de la part externa del tall, per a lo qual fou necessària la construcció d'una vas-tida, i d'un camí d'accés a la mateixa.

En una primera observació frontal es veia clarament un nivell inferior d'uns 30 cm aproximadament, format per una terra fosca i cendrosa, clarament diferenciable del nivell superior, que media un 80 cm. Així, la sitja es dividí en tres talles, les dos primeres (talles I i II), de 40 cm. cadascuna, amb una divisió artificial; i la tercera (talla III) de 30 cm., que coincidia amb aquest nivell inferior anteriorment mencionat.

Morfologicament la sitja té forma cònica amb la base plana, d'uns 1'96 m. d'amplada, i boca circular, d'uns 30 cm. de diàmetre. Correspondria, doncs, al Tipus 1 B de la classificació de Dominique Garcia (GARCIA, D; 1987-1988: pàg. 3).

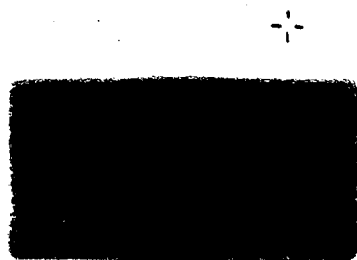
Pel que fa al material, a la Talla I és pràcticament inexistent a les Talles II i III, més abundant, no s'observen diferències tipològiques ni cronològiques (veure capítol d'estudi dels materials).

En el curs d'una prospecció efectuada a la zona de la gravera per on s'havia esllavissat la terra, vam localitzar un bon nombre de blocs de terra compactada, que vam identificar pertenyent a les dues estructures. Un d'aquests blocs es relacionava perfectament amb l'altre meitat de la sitja. Tots ells van ser esmicolats i garbellats per a recuperar el material que contenien.

Una vegada finalitzat el treball de Camp, els materials van ser rentats, classificats i marcats amb diferents sigles, segons l'estructura a la qual pertenyien; Així hi ha:

- .- VG (Vilagrassa)-S per a la sitja
- .- VG (")-SC per a la sitja caiguda
- .- VG (")-F per al fons de cabana.
- .- VG (") per a les troballes superficials.

A l'estudi del material lític es fa servir la tipologia de G. Laplace (LAPLACE, 1974); i a la del ceràmic els quadres de Dedet i Py (DEDET/PY, 1975), un dels quals apareix al final (Fig. 6), amb les formes trobades a Vilagrassa marcades en negre.

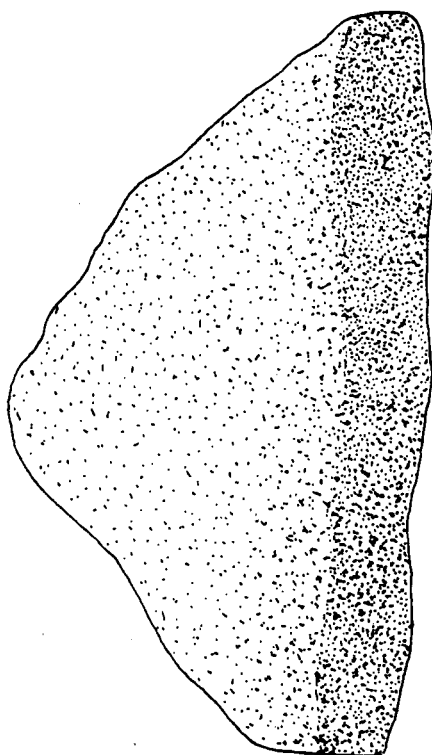
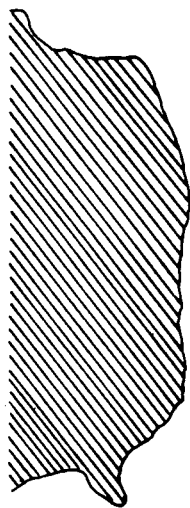

M₂ M₃ M₄ M₅ M₆ M₇ M₈

M₁ M₂ M₃ M₄ M₅ M₆

M₇

VILAGRASSA, 1987

SECCIO W - E

- SITJA, TALLEs I i II
- SITJA, TALLA III
- FONS DE CABANA

ESTUDI DEL MATERIAL

Estudiarem separatament el material sortit de l'excavació del fons de cabana i de la sitja. Pel que fa a aquesta última cal dir que hi ha dos conjunts de peces: les sorgides propiament de l'excavació de la sitja i aquelles que es van trobar dins els fragments de terra compactada que havien caigut de la sitja i s'identificaven perfectament amb la resta de farcit d'aquesta. Tant aquestes peces com les obtingudes en el sediment "in situ" s'han estudiat conjuntament perquè entenem que originàriament formaven part de la mateixa estructura.

FONS DE CABANA

Material ceràmic

Unicament apareixeren 2 fragments sense forma i sense cap tipus de decoració, de ceràmica feta a mà, que considerem insuficients per a realitzar un estudi dels mateixos.

Indústria lítica

Al igual que passa amb el material ceràmic la indústria lítica obtinguda en l'excavació del fons de cabana és molt pobre. S'han recuperat 9 peces de sílex de les quals 2 són retocades (22,22% del total) i responen al següent anàlisi tipològic (segons la tipologia analítico-estructural de G. Laplace):

VG.F.3 : R21 (Spi dex. med.)
 VG.F.5 : R21 (S(A)pi dex. prox. med.)

Com es pot veure ambdues peces pertanyent al ordre de les peces amb retoc simple, concretament al tipus rascadora.

La distribució de la indústria segons suport, cortex, índex de llargada i de carenat i pàtina és la que a continuació es detalla:

Suport:	Ascles	6	(66,66 %)
	fragments	3	(33,33 %)
Còrtex:	C1 (Còrtex primari)	—	
	C2 (Còrtex secundari)	2	(22,22 %)
	Sense còrtex	7	(77,78 %)

Index de llargada i de carenat (segons G.Laplace 1974):
 peces llargues: 8 (88,89 %)
 peces amples: 1 (11,11 %)
 peces carenades 3 (33,33 %)

Pàtina:

1B (poca concreció)	3 (33,33 %)
1B2 (poca concreció i alteració)	3 (33,33 %)
1B3 (poca concreció i cremades)	-
1A (concrecionades)	1 (11,11 %)
1A2 (concrecionades i alterades)	2 (22,23 %)
1A3 (concrecionades i cremades)	-

Llargada mitjana: 29,33 mm.

amplada mitjana: 13 mm.

gruix mig: 4,78 mm.

D'aquesta distribució es desprenque les peces trobades en el fons de cabana són d'unes dimensions mitjanes amb més quantitat d'ascles que de fragments (66,66 % de les primeres i 33,33 % dels segons) i amb una àmplia majoria de peces llargues (88,89 %). Pel contrari, són minoria les peces carenades (33,33 %). Quan a la pàtina destaca l'absència de peces cremades, amb o sense concreció, i la repartició bastant equitativa de les peces amb poca concreció (33,33%), amb poca concreció i alterades (33,33%) i les concrecionades i alterades (22,23 %). Les peces concrecionades sense alteració representen només un 11,11 %. Pel que fa al córtex veiem que la majoria de peces no en tenen (77,78 %), cosa bastant lògica en un fons de cabana ja que indica que el procés de talla s'ha efectuat en un altre indret.

SITJA

Material ceràmic

La totalitat dels fragments ceràmics són fets a mà, dels quals hem analitzat únicament aquells que tenen forma, ja que considerem que d'aquesta manera el percentatge és més fideligne.

Es tracta de vasos de dimensions més aviat grans, que apareixen amb les superfícies molt concreccionades.

Les pastes són majoritàriament dures, i en molts pocs casos poroses; poc fines, i tenen un desgreixant de quars i mica (gaire bé sempre daurada) de grans i partícules, fins grans, o partícules en menor proporció.

Pel que fa a les coloracions, únicament 4 fragments són de tipus sandwich, convinant tons marrons i negres, vermell fosc i negre, o ataronjat i gris. La resta de fragments (24) són monocolors, predominant els tons marrons (11 fragments) més aviat foscos (7 fragments), encara que també apareixen els beiges (4 fragments). Segueixen els tons grisos (6 fragments) foscos (3) o mitjos (3); i en menor quantitat apareixen els tons vermellosos (3 fragments).

Pel que fa a les formes, tenim un total d'onze vores i parets, de les quals predominen les tancades (5 fragments) representades per les lletres G (secant a l'interior, de perfil exterior concav), H (secant a l'interior, de perfil exterior rectilini) i I (secant a l'interior, de perfil exterior convex). Segueixen les formes obertes (3 fragments) representades per la lletra D (secant a l'exterior, de perfil exterior rectilini). I finalment les rectilínies (2 fragments), representades per la lletra F (secant vertical, de perfil exterior rectilini).

Els llavis són sempre arrodonits senzills (5 fragments) representats pel número 1, o aplanats horitzontals (5 fragments), representats pel número 4.

No hem trobat cap fragment de paret i fons.

Quant a les anses, tenim dos fragments d'anses de cinta (VG-SC-10 i VG-SC-11). També tenim un únic fragment amb una suspensió aplanada horitzontal molt rodada.

Com ja hem dit avans, les superfícies presenten fortes concrecions calcàries, que de vegades impedeixen veure clarament les decoracions. Algunes de les superfícies apareixen allisades o polides, i en un dels casos brunyida (VG-S-10).

Les decoracions es redueixen a :

.- cordons: que en tres dels casos es localitzen directament sota la vora, mentre que els altres 5 corresponen a fragments sense forma. Les seves seccions poden ser trapezoidals (3 fragments),

semicirculars (3 fragments), o triangulars (2 fragments); i generalment es tracta de cordons disposats horitzontalment, amb un únic cas de cordó curvilini (VG-S-7).

Pel que fa a les decoracions que apareixen als cordons, predominen les impresions circulars o digitacions (4 exemplars), seguides de les incisions verticals (2 fragments) més o menys profundes, i de les petites impresions circulars (1 fragment). Un únic exemplar presenta un cordó sense cap tipus de decoració.

.- Decoracions fetes directament a la paret del vas: D'aquestes comptem amb tres fragments, amb motius ben diferents; un exemplar amb suaus incisions verticals sota la vora (VG-SC-4), un altre amb una decoració pentinada (VG-SC-16), i dos fragments del mateix vas amb una decoració cardial (VG-S-8 i 9).

Pel que fa a les vores de tapadora, tenim únicament tres exemplars, cadascun d'una forma diferent, tots amb els llavis arrodonits senzills.

Indústria lítica

Com ja hem dit abans es van diferenciar 3 talles: la talla I i la talla II, artificials, i la talla III o inferior, que corresponia a un nivell de terra més fosca. Dins la talla I no va sortir indústria lítica i donat que la corresponent a les talles II i III, així com el material lític recuperat de la porció de sitja caiguda eren homogènis (1) es va procedir a estudiar de manera conjunta tots els materials relacionats amb la sitja.

D'un total de 76 peces de sílex recuperades ni havien 5 amb retoc (6,58 %) que responien al següent anàlisi tipològic:

VG.S.13: R21 (Spd sen. med. + Spd dex. prox.)

VG.S.42: PD25 (Apd sen. + Api dex.)

VG.SC.27: R21 (Spi sen.)

VG.SC.41: D23 (S(A)pd sen.)

VG.Sc.45: R21 (Spd sen. + Spd dex.)

(1) S'ha observat només una diferència important pel que fa a la patina, ja que les peces obtingudes en l'excavació de la sitja han resultat totes elles amb una forta concreció, mentres que les recollides en els fragments de sitja caiguda no en presenten. Som conscients que això és resultat de la intervenció actual, ja que els materials del segon grup varen ser tractat accidentalment amb àcid (CLH rebaixat amb aigua).

S R21   A PD25
 R21
 D23
 R21

Podem veure que només estan representats dos tipus de retoc: el simple, amb 3 rascadores i 1 denticulat, i l'abrupte, amb 1 punta de dors.

La distribució segons suport, cortex, index de llargada i de carenat i pàtina és la següent:

Suport: Ascles 27 (35,53%)

fragments 49 (64,47%)

Córtex:	C1 (Córtex primari)	4	(5,26%)
	C2 (Córtex secundari)	4	(5,26%)
	Sense córtex	68	(89,48%)

Index de llargada i carenat:	peces llargues	30	(39,47%)
	peces amples	46	(60,53%)
	peces carenades	33	(43,42%)

Pàtina (2):

1B (poca concreció)	-	
1B2 (poca concreció i alteració)	-	
1B3 (poca concreció i cremades)	-	
1A (concrecionades)	16	(66,67%)
1A2 (concrecionades i alterades)	6	(25%)
1A3 (concrecionades i cremades)	2	(8,33%)

Llargada mitjana: 28,33 mm.

Amplada mitjana: 17,95 mm.

gruix mig: 8,25 mm.

- (2) L'estudi de la pàtina s'ha fet només sobre les 24 peces obtingudes en l'excavació de la sitja i que han estat netejades amb aigua sola. Veure nota 1.

Entre els principals punts a destacar d'aquesta distribució tenim la major quantitat de fragments (64,47%) que d'ascles (35,53%), a diferència del que passava amb el material del fons de cabana, una clara majoria de les peces amples (60,53%) i de peces carenades (43,42%), al contrari, també, que amb el material del fons de cabana, i l'absència de peces amb poca concreció sense alteració o restes de foc (66,67%), també en contraposició amb les peces del fons de cabana. Al igual que en aquest grup s'observa una forta majoria de peces sense córtex (89,48%).

S'han estudiat els talons de les ascles del fons de cabana i de la sitja donant com a resultat un 100% de taló llis en ambdós casos.

Restes faunístiques:

S'han trobat només en el que restava de sitja.

Han estat estudiades per Jordi Nadal Lorenzo, membre del S.E.R.P. (Seminari d'Estudis i Recerques Paleolítiques) del Departament de Prehistòria, Història Antiga i Arqueologia de la Universitat de Barcelona.

VILAGRASSA : ANALISI FAUNISTICA.

Jordi Nadal Lorenzo

(Becari de F.i. Generalitat de Catalunya,
Departament Prehistòria, Historia Antiga,
Arqueologia).

INTRODUCCIO

Hem estudiat un total de 171 restes faunístiques, de les que 70 (40,93%) eren restes osteològiques (69 de mamífers, 1 d'ictiofauna) i 101 (59,06%) restes malacològiques, 42 (41,51%) continentals i 59 (58,41%) marines. S'ha determinat anatòmica i taxonòmicament 83 restes (48,53%) mentre que 88 (51,46%) no han pogut ser identificades (el nombre més gran de no identificats ha estat entre els fragments osteològics per raons que explicarem més endavant). La distribució de cada espècie segons el nombre de les seves restes com del percentatge d'aquestes dins de la biomassa en la que forma un conjunt està representada en les taules 1, 2, i 3.

Malgrat l'interès de les restes, molt variades, el seu estat de conservació no ha permès realitzar un estudi gaire acurat. Com podem observar a les taules, gran proporció de restes òssies no han pogut ser

identificades, i entre les que si fou possible fer-ho, el seu estat ha impedit obtenir mesures. Els motius de la precària conservació de les restes són dos: L'alt grau de fragmentació, i la concreció que afecta a les mostres. Hem intentat eliminar aquesta concreció utilitzant àcid acètic en diferents proporcions (10 i 20 %) però no ha estat possible eliminar-la sense el perill de que l'àcid afectara també la peça.

Les determinacions de les espècies s'ha realitzat mitjançant les nostres col·leccions de referència tant malacològiques com osteològiques i en els casos que no ha estat possible, amb l'ajuda de atlas (veure bibliografia). Agraïm a Eufrasia Roselló, del Laboratorio de Zooarqueología de la Universidad Autónoma de Madrid, la determinació que va fer de la resta de peix apareguda.

Gèneres malacologia marina	N.R.	%
Glycymeris	12	20,33
Patella	14	23,72
Truncularipsis	03	05,06
Haliotis	01	01,69
Mytilus	01	01,69
Columbella	01	01,69
Indeterminats	27	45,76
TOTAL	59	100%

Taula 1: Distribució dels gèneres determinats de malacologia marina segons nombre de restes (N.R.) i percentatge.

Espècies malacologia continental	N.R.	%
Rumina decollata	20	47,61
Helix ericetorum	16	38,09
Helix nemoralis	01	02,38
Indeterminats	05	11,90
TOTAL	70	100%

Taula 2: Distribució de les espècies determinades de malacologia continental segons el N.R. i el percentatge.

Espècies vertebrats	N.R.	%
Bos taurus	05	07,14
Sus	05	07,14
Ovicaprins	03	04,28
Diploodus vulgaris	01	01,42
indeterminats	56	80
TOTAL	70	100%

Taula 3: Distribució taxonòmica dels vertebrats segons N.R. i el percentatge.

RESTES MALACOLÒGQUES

Restes marines

Glycymeris: D'aquest gènere hem trobat un total de 12 restes de les que 11 eren fragments no mesurables i únicament 1 era una valva completa. En 7 fragments no hem pogut determinar l'espècie, metre que la resta pot considerar-se com pertanyent a *Glycymeris glycymeris*. La valva completa, també *Glycymeris glycymeris*, té una atribució uneta, una altura de 39,9 m.m., i una longitud de 42 m.m.. Aquesta peça, així com un dels fragments, presenta una perforació natural en el seu vèrtex. Tot el material que hem classificat en aquest gènere està fortament concrecionat.

Patella: Dins d'aquest gènere hem inclos 14 restes, 8 peces determinables com *Patella (Patella, vulgata)* i 6 on no hem determinat l'espècie. De les peces determinades, 1 era sencera, amb un diàmetre de (29) m.m.. Tots els fragments estan concrecionats per ambdues cares.

Trunculariopsis trunculus: Hem localitzat d'aquesta espècie 3 fragments molt concrecionats.

Haliotis: Pensem que un dels fragments indeterminats podria atribuir-se a aquest gènere ja que

el seu interior és fortament calcificat. La seva classificació no és segura.

Mytilus (Mytilus) edulis : Un fragment no concrecionat.

Columbella rustica: Peça sencera, lleugerament concrecionada, amb una altura de 16 m.m.. Presenta una perforació irregular, clarament antròpica, en la seva última espiral. La utilització de *Columbella rustica* per a la confecció de penjolls és present de forma important des del Neolític Antic.

També s'han contabilitzat 27 fragments de bivalvs dels que no podem arribar a una determinació més precisa degut a la seva gran fragmentació com a la seva forta concreció.

Restes continentals

Totes les restes corresponen a mol·luscs pulmonats.

Rumina decollata: Hem trobat 20 peces, de les que 10 eren fragments no mesurables i 10 restes completes. Les altures d'aquestes darreres, donades en m.m., són les següents: 17,17,20,9,10,11,19,30,21,25.

Helix ericetorum: S'han localitzat 16 peces.

6 fragments, i 10 restes completes, amb els següents diàmetres (en m.m.): 16, 10, 8, 16, 15, 17, 13, 12, 11, 9.

Helix nemoralis : Representat per un sol fragment no mesurable.

Entre les restes malacològiques continentals, no hem pogut determinar 5 fragments.

RESTES OSSIES

Bos taurus: Corresponents a aquesta espècie hem pogut determinar les restes de 5 fragments de costella, 1 molar o premolar inferior, 1 molar superior (segurament d'un individu jove), i 1 fragment de molar o premolar.

Sus: Sense arribar a poder determinar si es tracta de *Sus domesticus* o de *Sus scrofa* hem localitzat d'aquest gènere les següents restes: 1 fragment de vèrtebra lumbar, 3 incisives d'un individu adult, una d'elles clarament determinable com I², i 1 fragment de radi sense assignació parasagital.

Ovicaprins: Reconeegudes tres restes de les que no podem determinar si pertanyen a *Capra hircus* o a *Ovis aries*: 1 fragment de radi sense assignació parasagital, un fragment de fèmur dret, i 1 fragment de molar inferior.

Diplodus vulgaris: Única resta de peix determinada, correspon a un premaxilar esquerre.

A aquesta llista hem afegit 56 fragments òssis no determinats, generalment de molt reduïdes dimensions i fortament concrecionats.

CONCLUSIONS

Malgrat l'estat de fragmentació, així com la forta concreció que presenten les mostres, que tanmateix no podem considerar abundants, aquestes ens proporcionen una informació vital alhora d'interpretar aquest jaciment.

Per les restes estudiades es factible assegurar que els antics habitants que visqueren en aquest indret explotaven tant els recursos marins com els terrestres, i que també mantenien un equilibri entre l'explotació i producció de recursos, sense que arribem a saber clarament quin paper jugaven cada un d'aquests aspectes. L'explotació marina es dividia en una doble vessant, la pesca, confirmada per el premaxilar de *Diplodus vulgaris*, un espàrid avui encara important dins del nostre sistema alimentari, i la recollecció de mol·luscs marins, molt diversificats en les espècies però totes elles típiques de la Mediterrània, fins i tot actualment. En aquesta activitat recollectora costanera s'ens reflexa no només un interès per l'abastiment alimentari del grup huma sino també la importància de certes espècies per a la creació d'ornaments, suposem de cert valor, per a la comunitat (*Columbella rustica*).

Per altra banda podem demostrar també una

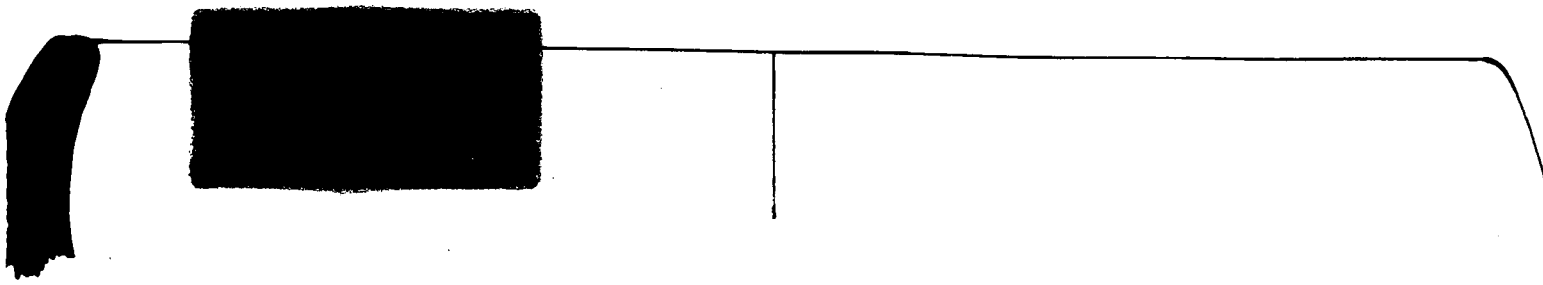
activitat ramadera, representada pels bovins (*Bos taurus*), ovelles o cabres, i per porcs, dels que no podem conèixer si es tracta de restes d'animals domèstics o si es tracta de senglar (*Sus scrofa*), cosa que implicaria una complementació alimentària mitjançant la cacera. Les restes de macrofauna de mamífers són prou escadusseres per no poder obtenir una informació més acurada. Sembla inútil realitzar de tan poca mostra el Nombre Mínim d'Individus. El Nombre de Restes tampoc és gaire fiable, encara que podríem suposar una certa proporció en la representació de les espècies domèstiques.

Difícil es també la interpretació de les restes de mol·luscs continentals. Les espècies determinades més abundants, *Rumina decollata* i *Helix ericetorum*, no tenen actualment un valor culinari ja que el seu tamany és bastant reduït. Sigui o no producte d'un determinat comportament alimentari, la presència d'aquests mol·luscs ens proporciona certes dades paleoecològiques. Tant *Rumina decollata* com les dues espècies d'*Helix* són animals de zones de clima mediterrani relativament sec. Segurament l'ambient del moment en que fou habitat el jaciment que ara ens ocupa no seria gaire diferent a l'actual.

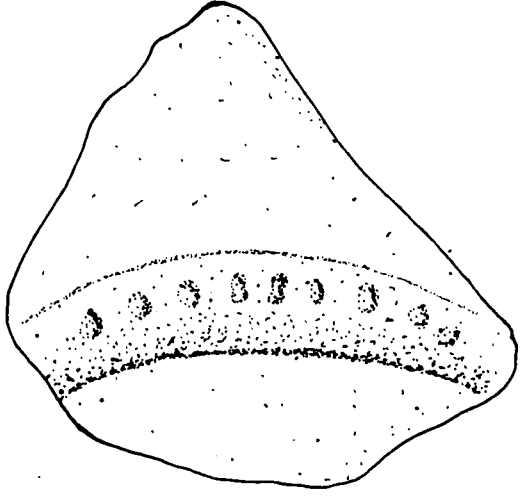
BIBLIOGRAFIA

- LINDNER, G. 1983. *Moluscos i caracoles de los mares del mundo*.
Ed. Omega. Barcelona, 255 pp.
- MORALES, A. 1987. *Problemas de interpretacion de los datos
faunisticos procedentes de los yacimientos*.
"II Congreso de Arqueología Medieval española".
Madrid, pp 34-45.
- PERPIER, R. 1971. *La Faune de la France*. Ed. Librairie
Delagrave.
- SCHMID, E. 1972. *Atlas of Animal Bones* Elsevier Publishing
Company. Amsterdam, 159 pp.

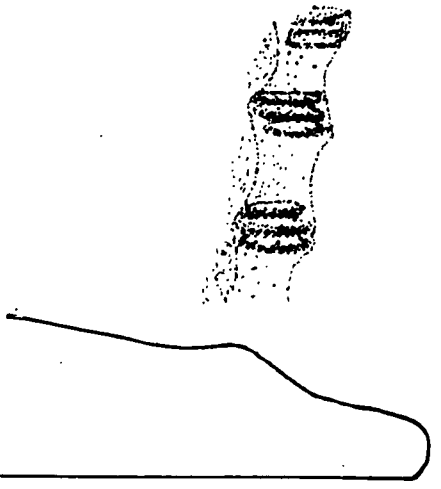
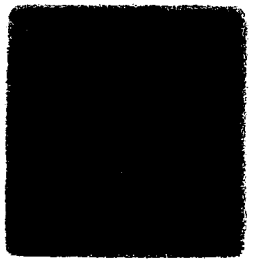

VG-S-6

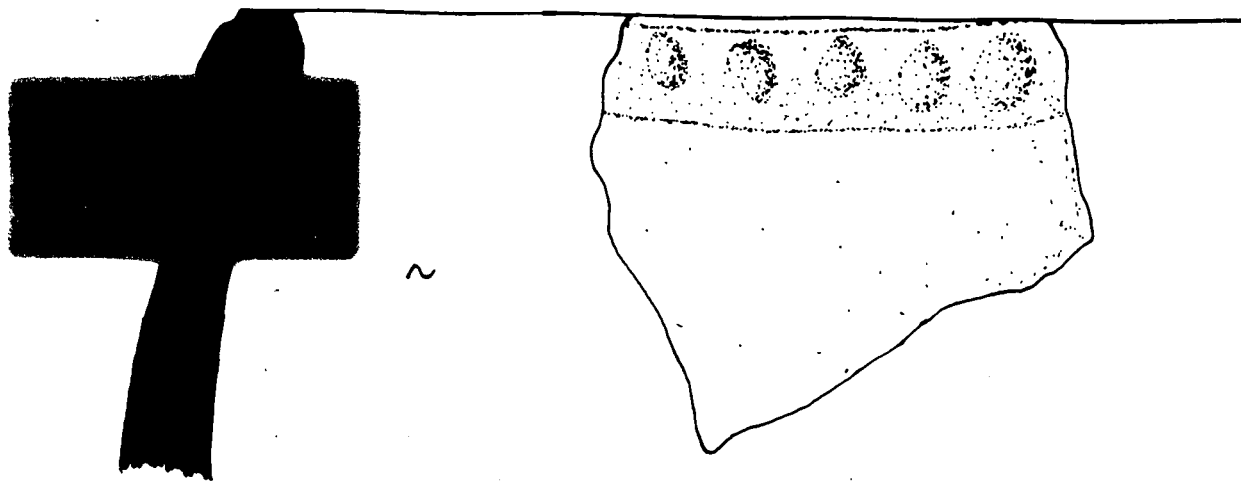

VG-S-7

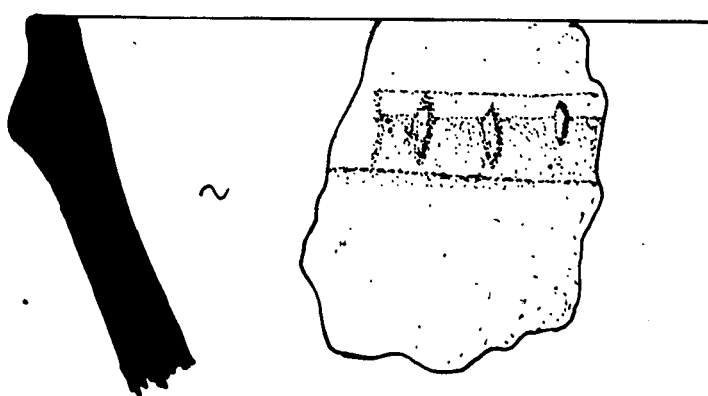

VG-S-4

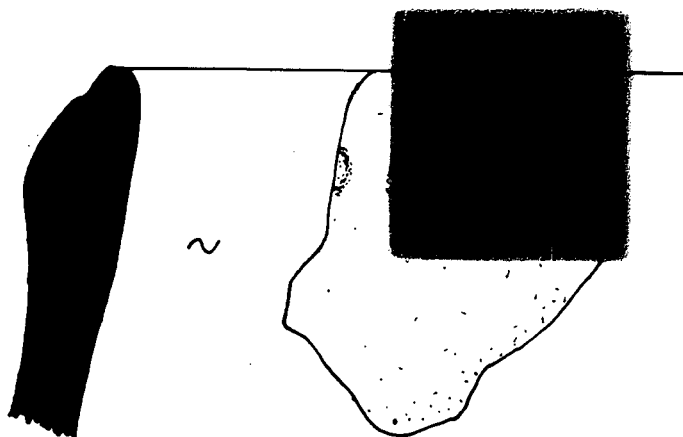

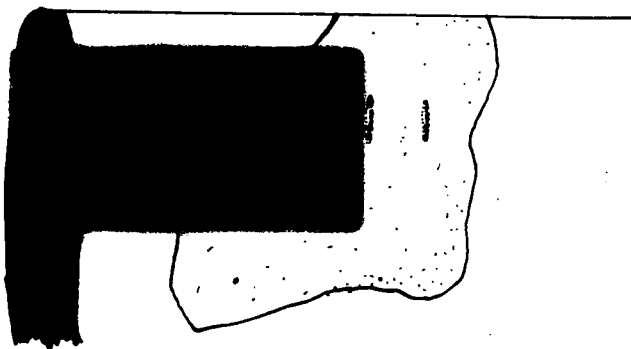
VG-SC-1

VG-SC-2

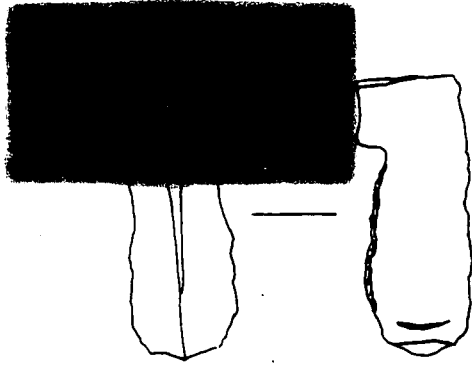

VG-SC-3

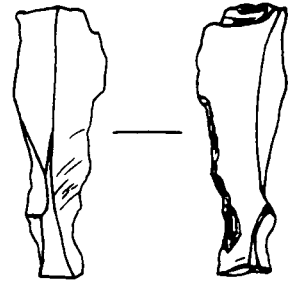

VG-SC-4

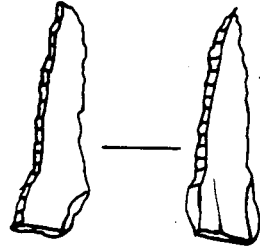
VG·F·3

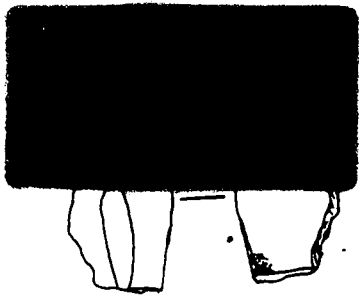
VG·F·5

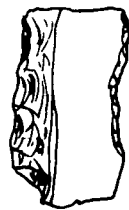
VG·S·13

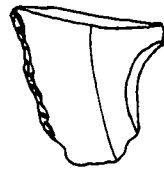
VG·S·50

VG·SC·27

VG·SC·45

VG·SC·41

TIPOLOGIA DE LES VORES

			3	4	5	6	7	8	9
A1									
A2									
B0									
B1									
B2									
C0									
C1									
C2									
D0									
D1									
D2									
E0									
E1									
E2									
H0									
I0									
J0									
K0									

CONCLUSIONS

Una vegada realitzat l'estudi dels materials podem afirmar que es tracta de dues estructures contemporànies d'època neolítica, i que segurament formarien part d'un conjunt d'hàbitat més ampli.

Pel que respecta al material ceràmic, no podem realitzar estudis comparatius entre ambdues estructures, ja que el fons de cabana són pràcticament inexistents. Quan a la indústria lítica, si bé també és molt més escassa en aquest últim, podem establir algunes diferències, principalment pel que fa a la morfologia (peces molt més amples i carenades a la sitja) i a la patina (la indústria de la sitja es presenta molt més concreccionada).

Podem incloure el conjunt de Vilagrassa dins d'una sèrie d'estructures semblants ja conegudes en el Camp de Tarragona. Entre aquestes citarem els Fons de Cabanes de les Quatre Carreteres en el Terme Municipal de Vilaseca de Solzina (VILASECA-CAPDEVILA, 1967), Els de l'Institut Pere Mata de Reus (VILASECA, 1973), el Poblament neolític de La Timba del Barenys, a Riudoms (V. ROMERO, 1981), el Fons de Cabana del Puig de l'Aliga a Castellvell del Camp (ADSERIAS-MASSÓ, 1987), i la sitja de la Carretera de Reus a Tarragona (MASSÓ, 1987), que si bé tots ells presenten una morfologia molt semblant, cronològicament van des del neolític fins a l'Edat del Bronze.

INVENTARI DE MATERIALSSITJATalla I

VG-S-1/3.- 3 fragments sense forma de ceràmica feta a mà.

Tal·la II

- VG-S-5.- Un fragment de vora i paret de ceràmica feta a mà, molt rodat.
- VG-S-6.- Un fragment de vora i paret d'un vas de ceràmica feta a mà, de pasta dura, poc fina, amb abundants grans de cuars i mica, de color gris fosc.
 Forma: IO 4
 Diàmetre: 19 cm.
- VG-s-7.- Un fragment sense forma de ceràmica feta a mà, de pasta fina, amb grans i partícules de cuars i mica, de color beige. La superfície externa, que ha estat polida, presenta un cordó curvat, decorat amb petites impressions circulars.
- VG-S-8/9.- Dos fragments sense forma d'un mateix vas de ceràmica feta a mà, de pasta fina, dura, amb partícules de cuars i mica com a desgreixant, de color vermell fosc. Les superfícies són polides i presenten dues línies paral·leles horitzontals amb decoració de cardium.
 Presenta una forta concrecció calcària.
- VG-S-4.- Un fragment de vora i paret d'una tapadora de ceràmica feta a mà, de pasta dura, poc fina, amb fins grans de cuars i mica com a desgreixant. A la superfície externa presenta un cordó de secció semicircular, amb dobles incisions alternes. Les superfícies són molt concreccionades.
 Forma: C 11
 Diàmetre: 19 cm.

VG-S-10.- Un fragment sense forma de ceràmica feta a mà, de pasta dura, de color gris, amb la superfície externa brunyida.

VG-S-11.- 14 fragments sense forma d'un mateix vas de ceràmica feta a mà.

VG-S-12.- 10 fragments sense forma de ceràmica feta a mà.

VG-S-13/26.- 14 peces de sílex:

	suport	cortex	pàtina	mesures	tipus primari	taló
VG-S-13	F	-	1A	27x19x7		
VG-S-14	F	-	1A	21x18x4		
VG-S-15	F	-	1A3	30x25x7		
VG-S-16	A	-	1A	41x20x8		L
VG-S-17	F	-	1A	22x15x7		
VG-S-18	F	-	1A2	18x16x3		
VG-S-19	F	-	1A2	26x22x9		
VG-S-20	A	-	1A	43x16x6		L
VG-S-21	A	-	1A	34x20x13		L
VG-S-22	F	-	1A2	29x13x6		
VG-S-23	A	-	1A	38x16x8		L
VG-S-24	F	-	1A	19x15x6		
VG-S-25	F	-	1A3	18x11x5		
VG-S-26	F	-	1A	42x26x27	R21	

VG-S-27/38:

14 fragments d'os

1 peça dentària

22 cargols

4 fragments de cargol

3 petxines senceres (una amb una perforació circular)

16 fragments de petxina

1 mostra de cendres

Talla III

VG-S-39.- Un fragment sense forma de ceràmica feta a mà, de pasta de color gris, dura, poc fina, amb grans de quars i mica com a desgreixant, amb reste de cremat.

A la superfície externa presenta una suspensió aplanada horitzontal, molt rodada i condreccionada.

VG-S-40.- 16 fragments de cos i coll d'una mateixa gerra de grans dimensions, de pasta de color marron fosc, amb fins grans de quars i mica molt abundants, com a desgreixant. Presenta les superfícies molt concreccionades.

VG-S-41.- 6 fragments sense forma de ceràmica feta a mà.

VG-S-42/51 10 peces de sílex:

	suport	cortex	pàtina	mesures	tipus primari	taló
VG-S-42	A	-	1A	35x16x7		L
VG-S-43	F	-	1A	28x13x5		
VG-S-44	A	-	1A	34x19x6		L
VG-S-45	A	-	1A2	48x19x7		L
VG-S-46	A	-	1A	12x13x6		L
VG-S-47	F	-	1A2	20x17x8		
VG-S-48	F	-	1A	15x12x3		
VG-S-49	A	-	1A	35x16x7		L
VG-S-50	F	-	1A2	30x10x6	PD25	
VG-S-51	F	-	1A	55x41x32		

VG-S-52/56:

5 fragments d'os

2 petxines

4 fragments de petxina

1 fragment de braçalet de pectuncle

SITJA CAIGUDA

- VG-SC-1.- Un fragment de vora i paret de ceràmica feta a mà, de pasta de color marron molt fosc, poc fina, i força degradada, amb fins grans de quars i mica daurada com a desgreixant.
Les superfícies són molt concreccionades; a l'externa, i directament sota la vora, presenta un cordó de secció semicircular, decorat amb impresions circulars.
Forma: IO 4.
- VG-SC-2.- Un fragment de vora i paret de ceràmica feta a mà, de pasta poc fina, de color marron, amb fins grans i partícules de quars i mica com a desgreixant.
A la superfície externa presenta un cordó de secció triangular, decorat amb incisions verticals.
Forma: DO 4.
- VG-SC-3.- Un fragment de vora i paret de ceràmica feta a mà, de pasta dura, poc fina, de color gris fosc, amb fins grans de quars i mica daurada.
Presenta a la superfície externa un cordó de secció semicircular decorat amb incisions verticals.
Forma: HO 1.
- VG-SC-4.- Un fragment de vora i paret de ceràmica feta a mà, de pasta molt porosa, de color negre a l'interior i marron a les superfícies, amb partícules de quars i mica com a desgreixant, i moltes vacuoles.
A la superfície externa presenta una decoració de suaus incisions verticals fetes directament sota la vora, a la paret.
Forma: FO 1↓
- VG-SC-5.- Un fragment de vora i paret de ceràmica feta a mà, de pasta de color marron, poc fina, amb fins grans i partícules de quars i mica com a desgreixant.
Forma: FO 1.
- VG-SC-6.- Un fragment de vora i paret de ceràmica feta a mà, de pasta molt porosa, de color marron amb restes de cremat a la superfície interna, i amb partícules de quars i mica com a desgreixant. Les superfícies són polides.
Forma: DO 1.

- 2
72
- VG-SC-7.- Un fragment de vora i paret de ceràmica feta a mà, de pasta poc fina, dura, de color marron fosc, amb partícules de quars i mica com a desgreixant.
Forma: HO 4.
- VG-SC-8.- Un fragment de vora i paret de ceràmica feta a mà, de pasta de color beige, amb partícules i fins grans de quars i mica. Les superfícies són polides.
Forma: GO 4.
- VG-SC-9.- Un fragment de vora i paret de ceràmica feta a mà, d'un vas de petites dimensions; la pasta és molt porosa, de color marron vermellós a l'interior i més fosc a les superfícies; aquestes apareixen polides.
Forma DO 4.
- VG-SC-10.- Un fragment sense forma de ceràmica feta a mà, de pasta fina, molt porosa, de color ataronjat a l'interior i grisa a les superfícies, amb fins grans i partícules de quars i mica com a desgreixant.
Presenta una ansa de secció rectangular amb els àngles arrodonits.
Amplada ansa: 4'7 cm.
Gruix : 1'5 cm.
- VG-SC-11.- Un fragment d'ansa de secció rectangular amb els àngles arrodonits, de pasta dura, de color ataronjat, amb partícules de quars i mica com a desgreixant.
Amplada ansa: 5'3 cm.
Gruix : 1'4 cm.
- VG-SC-12.- Un fragment sense forma de ceràmica feta a mà, molt rodat, de pasta grollera, amb desgreixant de quars i mica.
A la superfície externa presenta un cordó de secció trapezoidal, decorat amb impresions circulars.
- VG-SC-13.- Un fragment sense forma de ceràmica feta a mà, de pasta de color gris fosc, poc fina, amb fins grans i partícules de quars i mica com a desgreixant.
A la superfície externa presenta un cordó de secció trapezoidal, decorat amb impresions circulars.

VG-SC-14.- Un fragment sense forma de ceràmica feta a mà, de pasta de color beige, poc fina, amb grans i partícules molt abundants de quars i mica.

La superfície interna apareix rugosa, mentre que a l'externa presenta un cordó de secció triangular decorat amb impresions circulars.

VG-SC-15.- Un fragment sense forma de ceràmica feta a mà, molt rodat, que presenta a la superfície externa un cordó llis, de secció semicircular.

VG-SC-16.- Un fragment sense forma de ceràmica feta a mà, molt rodat, de pasta poc fina i degradada, de color gris, amb fins grans i partícules de quars i mica daurada com a desgreixant.

A la superfície externa presenta una decoració pentinada.

VG-SC-17.- Un fragment de vora i paret d'una tapadora de ceràmica feta a mà, de pasta molt porosa, de color beige, amb partícules de quars i mica daurada com a desgreixant.

Forma DO 1.

Diàmetre: 9 cm.

VG-SC-18.- Un fragment de vora i paret d'una tapadora de ceràmica feta a mà, de pasta poc fina, de color marron vermellós a l'interior i negre a les superfícies, amb desgreixant de quars i mica.

Forma: D1 1.

Diàmetre: 10 cm.

VG-SC-19.- 106 fragments sense forma de ceràmica feta a mà.

VG-SC-20/70,73 52 peces de sílex:

	suport	cortex	pàtina	mesures	tipus primari	taló
VG-SC-20	F	-	1B2	31x14x2		
VG-SC-21	F	-	1B2	21x11x5		
VG-SC-22	F	-	1B	30x18x6		
VG-SC-23	A	-	1A2	29x22x7		L
VG-SC-24	F	-	1A	26x14x6		
VG-SC-25	F	-	1A	19x16x7		
VG-SC-26	A	-	1A2	45x18x6		L
VG-SC-27	F	-	1B	20x19x5	R21	
VG-SC-28	F	C2	1B	22x14x4		
VG-SC-29	F	-	1A2	32x19x22		

	suport	cortex	pàtina	mesures	tipus primari	taló
VG-SC-30	F	-	1A	22x13x6		
VG-SC-31	F	-	1A	25x16x6		
VG-SC-32	A	-	1B	40x12x5		L
VG-SC-33	F	-	1B2	16x12x3		
VG-SC-34	F	-	1B	18x12x3		
VG-SC-35	A	-	1A3	36x10x4		
VG-SC-36	F	-	1B2	14x13x3		
VG-SC-37	F	-	1B	15x17x7		
VG-SC-38	A	-	1B2	15x13x4		L
VG-SC-39	A	-	1A2	36x21x9		L
VG-SC-40	F	-	1B2	16x14x4		
VG-SC-41	A	-	1A	22x20x5	D23	L
VG-SC-42	F	-	1A	17x13x10		
VG-SC-43	A	-	1B2	23x24x11		L
VG-SC-44	A	-	1A	55x23x7		L
VG-SC-45	F	-	1B	26x15x6	R21	
VG-SC-46	A	-	1A	65x19x7		L
VG-SC-47	A	-	1B	38x13x7		L
VG-SC-48	A	-	1B	17x19x5		L
VG-SC-49	F	-	1B3	17x15x3		
VG-SC-50	F	-	1B	28x22x13		
VG-SC-51	A	-	1B2	15x15x6		L
VG-SC-52	F	C1	1B	39x19x10		
VG-SC-53	A	-	1A	24x16x4		L
VG-SC-54	A	-	1A	25x21x5		L
VG-SC-55	F	-	1A2	19x15x4		
VG-SC-56	F	C2	1A	14x12x5		
VG-SC-57	F	C2	1B	20x13x6		
VG-SC-58	A	-	1B	8x14x4		L
VG-SC-59	F	-	1B2	11x12x3		
VG-SC-60	F	-	1B	12x10x8		
VG-SC-61	F	-	1B2	10x9x2		
VG-SC-62	F	-	1B	14x4x4		
VG-SC-63	F	-	1B2	14x5x3		
VG-SC-64	A	C1	1B	54x46x14		
VG-SC-65	F	C1	1B	46x44x18		L
VG-SC-66	F	-	1A	24x15x5		

	suport	cortex	pàtina	mesures	tipus primari	taló
VG-SC-67	F	-	1B	47x25x26		
VG-SC-68	A	C1	1B2	52x29x14		
VG-SC-69	F	-	1B	79x68x52		
VG-SC-70	F	C2	1B	56x37x30	possible	
VG-SC-73	F	-	1B	14x12x3	percutor	

VG-SC-71 fragment de possible polidor

VG-SC-72 fragment de polidor

VG-SC-74/79:

20 fragments d'os

3 petxines

11 fragments de petxina

1 cargol marí

FONS DE CABANA

VG.F.1/2 2 fragments sense forma de ceràmica a mà

VG.F.3/8 6 peces de sílex:

	suport	cortex	pàtina	mesures	tipus primari	taló
VG.F.3	F	-	1A2	36x16x6	R21	
VG.F.4	A	C2	1B2	35x14x5		L
VG.F.5	A	-	1B	35x11x7	R21	L
VG.F.6	A	-	1B	15x14x4		L
VG.F.7	A	C2	1B	43x18x5		L
VG.F.8	A	-	1B2	29x14x4		L

VG.F.9 1 bossa de terra (mostra)

garbell:

VG.F.10/12 3 fragments sense forma de ceràmica a mà

VG.F.13/15 3 peces de sílex:

	suport	còrtex	pàtina	mesures	tipus primari	taló
VG.F.13	A	-	1B2	28x10x4		L
VG.F.14	F	-	1A2	27x11x4		
VG.F.15	F	-	1A	16x9x4		

VG.F.16/17 2 fragments de braçalet de pectuncle.

SUPERFICIAL

- VG.1 1 fragment de vora i paret de ceràmica feta a mà
VG.2 1 fragment sense forma de ceràmica a mà amb un cordó llis
VG.3 12 fragments sense forma de ceràmica a mà
VG. 4/10 7 peces de sílex
VG.11 1 ascla de pedra calcària
VG.12 9 ossos fragmentats
VG.13 3 cargols
VG.14 1 petxina
VG.15 1 fragment de petxina
VG.16/18 3 fragments de molins

BIBLIOGRAFIA

- ADSERIAS, M. (1988): "Estat de la qüestió de la Prehistòria a les comarques tarragonines", a Acta Arqueològica de Tarragona, I (1987-88), Tarragona, pp 7-11.
- ADSERIAS, M. / MASSÓ, M.J. : "Fondo de cabaña en el`Puig de L`Aliga, (Castellvell del Camp, Baix Camp)" a Arqueología 84-85, Madrid 1987, p. 126.
- ADSERIAS, M. / MASSÓ, M.J. (1986): Memòria de l`excavació arqueològica realitzada en el Puig de L`Aliga (Castellvell del Camp, Baix Camp). Nov. 1984. Inèdita.
- DEDET / PY (1975): Introdución a l`étude de la Protohistoire en Languedoc Oriental. a A.R.D.L.O., Cahier núm. 5, Caveirac.
- GARCIA, D. (1987-1988): "L`usage des silos souterrains en Languedoc-Roussillon des origines a nos jours". a Le Courrier Archéologique du Languedoc-Roussillon, Hiver 1987-88 núm. 31. Montpellier
- LAPLACE, G. (1974): "La typologie analitique et structurale: base rationnelle d`étude des industries lithiques et osseuses". a Colloques nationaux C.N.R.S. nº 932, Banques de Données archeologiques . pp. 91-142. Paris
- RAMÓN, E. (1988) : El poblamiento ibèrico de la comarca del Baix Camp. Tesi de Licenciatura inèdita. Barcelona.
- ROMERO, V. (1981): Poblat neolític de cabanes, Riudoms.
- VILASECA, S. (1955): "Hallazgos en Monterols (Reus)", a N.A.H., Madrid.

VILASECA, S. (1973): Reus y su entorno en la Prehistoria, volums I i II. Reus.

VILASECA, V. / CAPDEVILA, R. (1967): "Fondo de cabaña neolítica de las Quatre Carreteres (Vilaseca de Solzina)", a Ampurias XXIX. Barcelona.